

I. PODSTAWA PROGRAMOWA KSZTAŁCENIA OGÓLNEGO – MUZYKA Cele kształcenia – wymagania ogólne

- I. Indywidualna i zespołowa ekspresja muzyczna. Uczeń indywidualnie i zespołowo muzykuje, tworzy i improwizuje proste struktury dźwiękowe i układy ruchowo-taneczne, przedstawia cechy i charakter wykonywanych utworów werbalnie i pozawerbalnie, rozwijając swoje zdolności i umiejętności muzyczne, preferencje oraz umiejętności wartościowania wytworów kultury.
- II. **Język i funkcje muzyki, myślenie muzyczne, kreacja i twórcze działania.** Uczeń rozumie podstawowe pojęcia i terminy muzyczne niezbędne w praktyce wykonawczej, percepcji oraz prowadzeniu rozmów o muzyce, poszukiwaniu informacji i twórczym działaniu, dostrzegając przy tym wzajemne relacje między nimi.
- III. **Wiedza o kulturze muzycznej, narodowym i światowym dziedzictwie kulturowym.** Uczeń interpretuje zjawiska związane z kulturą muzyczną, słucha muzyki, rozpoznaje, rozróżnia i omawia jej cechy, przedstawia własny stosunek do słuchanego i wykonywanego repertuaru, jest świadomym odbiorcą sztuki.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

- I. Indywidualna i zespołowa ekspresja muzyczna.
1. W zakresie śpiewu. Uczeń:
- 1) śpiewa ze słuchu lub/i z wykorzystaniem nut (w zespole, solo, a cappella, z akompaniamentem) minimum 10 różnorodnych utworów wokalnych w roku szkolnym:
 - a) piosenki z repertuaru dziecięcego, młodzieżowego, popularnego i ludowego,
 - b) wybrane pieśni (w tym artystyczne i patriotyczne),
 - c) kanony;
 - 2) poprawnie śpiewa z pamięci, zachowując należytą postawę, hymn państwowy „Mazurek Dąbrowskiego”;
 - 3) śpiewa, dbając o emisję i higienę głosu, stosuje ćwiczenia oddechowe, dykcyjne i inne, zachowując naturalne właściwości głosu;
 - 4) wykonuje solo lub w zespole „rapowanki”, rytmiczne recytacje itp.;
 - 5) tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie:
 - a) struktury melodyczne,
 - b) sygnały dźwiękowe (w kontekście danej tonalności),
 - c) prosty dwugłos (burdon, ostinato, głos towarzyszący górny lub dolny),
 - d) głosowe ilustracje dźwiękowe (onomatopeje) do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów;
 - 6) improwizuje wokalnie oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad.
2. W zakresie gry na instrumentach. Uczeń:
- 1) gra na instrumentach ze słuchu lub/i przy pomocy nut (w zespole lub / i solo) na jednym lub kilku instrumentach melodycznych (do wyboru np. flet podłużny, fłażolet / flecik polski, pianino, keyboard, gitara, dzwonki, metalofon, ksylofon i inne) oraz perkusyjnych niemelodycznych:
 - a) schematy rytmiczne,
 - b) melodie,
 - c) proste utwory,
 - d) akompaniamenty;
 - 2) gra na wybranym instrumencie melodycznym Hymn Europy (instrumentalną wersję „Ody do radości” L. van Beethovena);
 - 3) odtwarza gestodźwiękami proste rytmy i schematy rytmiczne;
 - 4) tworzy z pomocą nauczyciela i samodzielnie:
 - a) proste struktury rytmiczne,
 - b) swobodny akompaniament rytmiczny i melodyczny,
 - c) instrumentalne ilustracje dźwiękowe do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów;
 - 5) improwizuje oraz tworzy – pod kierunkiem nauczyciela lub/i samodzielnie – różnorodne wypowiedzi muzyczne według ustalonych zasad, z użyciem dostępnych lub wykonanych przez siebie instrumentów.
3. W zakresie ruchu przy muzyce. Uczeń:
- 1) odtwarza ruchem proste rytmy i schematy rytmiczne;
 - 2) wykonuje podstawowe kroki, figury i układy taneczne:
 - a) polskich tańców narodowych: poloneza, kujawiaka i krakowiaka,
 - b) wybranych tańców ludowych (szczególnie własnego regionu),
 - c) wybranych tańców różnych narodów,
 - d) wybranych tańców towarzyskich (fakultatywnie);
 - 3) improwizuje za pomocą gestu i ruchu oraz tworzy ilustracje ruchowe do muzyki.

4. W zakresie słuchania i percepcji muzyki. Uczeń:

- 1) świadomie słucha wybranych dzieł literatury muzycznej (fragmentów lub/i w całości): a) reprezentatywnych dla kolejnych epok (od średniowiecza do współczesności),
b) muzyki jazzowej i rozrywkowej,
c) polskich pieśni artystycznych i patriotycznych,
d) utworów ludowych w postaci oryginalnej i artystycznie opracowanej;
- 2) rozpoznaje ze słuchu:
a) brzmienie instrumentów muzycznych,
b) brzmienie głosów ludzkich: sopran, alt, tenor, bas,
c) podstawowe formy muzyczne: AB, ABA, ABA1, rondo i wariacje,
d) polskie tańce narodowe,
e) aparat wykonawczy: solista, zespół kameralny, chór, orkiestra, big-band i zespół folkowy;
- 3) rozpoznaje i analizuje utwory muzyczne określając ich elementy, nastrój i charakter, formułuje wypowiedzi, stosując pojęcia charakterystyczne dla języka muzycznego;
- 4) przedstawia słuchaną muzykę za pomocą środków pozamuzycznych (łączyć muzykę z innymi obszarami wiedzy):
a) odzwierciedla graficznie cechy muzyki i strukturę form muzycznych,
b) rysuje, maluje oraz układa teksty do muzyki, c) werbalizuje emocje i odczucia,
d) opisuje słowami cechy i charakter słuchanych utworów.

II. Język i funkcje muzyki, myślenie muzyczne, kreacja i twórcze działania.

1. Uczeń zna, rozumie i wykorzystuje w praktyce:
 - 1) podstawowe pojęcia i terminy muzyczne (pięciolinia, klucz, nuta, pauza, wartość rytmiczna, dźwięk, gama, akord, akompaniament) oraz zależności między nimi;
 - 2) określa podstawowe elementy muzyki (rytm, melodię, harmonię, agogikę, dynamikę, kolorystykę, artykulację).
2. Uczeń odczytuje i zapisuje elementy notacji muzycznej:
 - 1) nazywa dźwięki gamy, rozpoznaje ich położenie na pięciolinii;
 - 2) różnicuje wartości rytmiczne nut i pauz;
 - 3) zna skróty pisowni muzycznej: repetycja, volty, da capo al fine;
 - 4) zna podstawowe oznaczenia: metryczne, agogiczne, dynamiczne i artykulacyjne oraz fermatę;
 - 5) potrafi posługiwać się symboliką beznutową (np. tabulaturą, fonogestyką, uproszczoną fonogestyką, tataizacją).
3. Uczeń wykazuje się znajomością i dokonuje podziału:
 - 1) instrumentów muzycznych ze względu na źródło dźwięku – nazywa i charakteryzuje je;
 - 2) głosów ludzkich (sopran, alt, tenor, bas) oraz technik wokalnych (np. śpiew estradowy, śpiew biały, jodłowanie i inne);
 - 3) aparatu wykonawczego (solista, zespół kameralny, chór, orkiestra, big-band, zespół folkowy)
4. Uczeń wykazuje się znajomością i dokonuje charakterystyki:
 - 1) muzyki ze względu na jej rodzaj (wokalna, instrumentalna, wokarno-instrumentalna, artystyczna, rozrywkowa, ludowa oraz do wyboru: sakralna, filmowa, teatralna i inne);
 - 2) stylów muzycznych (do wyboru: pop, rock, jazz, folk, rap, techno, disco, reggae i inne);
 - 3) form muzycznych: budowa okresowa, AB, ABA, ABA1, kanon, rondo, wariacje, pieśń, opera, balet, operetka, musical, koncert, symfonia;
- 4) faktury muzycznej: homofoniczna, polifoniczna.
5. Uczeń określa charakterystyczne cechy:
 - 1) polskich tańców narodowych: poloneza, mazura, kujawiaka, oberka, krakowiaka;
 - 2) wybranych polskich tańców ludowych z uwzględnieniem własnego regionu;
 - 3) wybranych tańców towarzyskich i współczesnych.
6. Wymienia nazwy epok w dziejach muzyki (średniowiecze, renesans, barok, klasycyzm, romantyzm, muzyka XX w.) oraz potrafi wskazać kompozytorów reprezentatywnych dla nich.
7. Porządkuje chronologicznie postacie kompozytorów: np. Mikołaj Gomółka, Jan Sebastian Bach, Antonio Vivaldi, Wolfgang Amadeusz Mozart, Ludwig van Beethoven, Fryderyk Chopin, Stanisław Moniuszko, Karol Szymanowski, Witold Lutosławski, Wojciech Kilar, Henryk Mikołaj Górecki, Krzysztof Penderecki i inni).
8. Potrafi uzasadnić własne preferencje muzyczne, argumentując swoje wybory.
9. Tworzy, odtwarza i zapisuje muzykę przy użyciu dostępnych technologii.

III. Kultura muzyczna, narodowe i światowe dziedzictwo kulturowe. Uczeń:

- 1) zna repertuar kulturalnego człowieka, orientując się w sztandarowych utworach z dziejów historii muzyki i współczesnej kultury muzycznej oraz wartościowej muzyki popularnej;
- 2) zna i wymienia instytucje upowszechniające kulturę muzyczną we własnym regionie, kraju i na świecie oraz ich działalność, a także śledzi wydarzenia artystyczne;

- 3) poszukuje informacji o muzyce w wydawnictwach książkowych, multimedialnych i innych dostępnych źródłach;
 - 4) poznaje przykłady muzycznej twórczości ludowej, obrzędy, zwyczaje, tradycje swojego regionu;
 - 5) wyszukuje nagrania z literatury muzycznej w celu zilustrowania twórczości kompozytorów, cech epoki, charakterystyki stylów, przygotowując prezentacje lub/i, muzyczne portfolio;
 - 6) uczestniczy w tworzeniu artystycznych projektów edukacyjnych o charakterze interdyscyplinarnym (również z wykorzystaniem technologii informacyjnej);
 - 7) angażuje się w kreowanie kultury artystycznej swojej szkoły i najbliższego środowiska;
 - 8) uczestniczy realnie lub wirtualnie w różnorodnych wydarzeniach muzycznych;
 - 9) stosuje zasady wynikające ze świadomego korzystania i uczestniczenia w dorobku kultury muzycznej:
- odpowiednie zachowanie podczas koncertu, przedstawienia operowego itp., tolerancja dla preferencji muzycznych innych osób oraz szacunek dla twórców i wykonawców.

IV. TREŚCI NAUCZANIA, SPOSOBY OSIĄGANIA CELÓW I PRZEWIDYWANE OSIĄGNIĘCIA UCZNIA

Aktywność muzyczna

ŚPIEW		
Treści nauczania	Sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia

• wykonywanie ćwiczeń głosowych, • śpiewanie pieśni patriotycznych i historycznych, • śpiewanie piosenek o tematyce szkolnej, z repertuaru dziecięcego, młodzieżowego, popularnego, • śpiewanie kanonów dwu-, trzygłosowych, • śpiewanie pieśni i przyśpiewek ludowych, • śpiewanie piosenek opartych na rytmach tanecznych, • śpiewanie pieśni artystycznych wybranych kompozytorów polskich (S. Moniuszko, F. Chopin), • śpiewanie popularnych tematów melodycznych z operetek, musicali, filmów muzycznych, • śpiewanie solmizacją melodii piosenek i innych jednogłosowych utworów wokalnych.	• wykonywanie ćwiczeń emisyjnych, dykcyjnych i oddechowych, • tworzenie głosowych sygnałów dźwiękowych, zastosowanie ich w ilustracjach muzycznych do scen sytuacyjnych, tekstów literackich i obrazów, • analiza materiału dźwiękowego pieśni i piosenek (określenie nastroju, tempa i dynamiki), • rytmiczna recytacja tekstu piosenek, • śpiew z obserwacją linii melodycznej, • wystukiwanie trudniejszych rytmicznie taktów piosenek, • śpiewanie piosenek z taktowaniem, • śpiewanie pieśni i piosenek a cappella i z akompaniamentem nauczyciela lub towarzyszeniem nagrania z płyty CD, • śpiewanie ze słuchu oraz zapisów nutowych wzorów melodycznych, z zastosowaniem zmian tempa, dynamiki i artykulacji, • śpiewanie w wielogłosie, • wykonywanie ćwiczeń rozwijających słuch wysokościowy i harmoniczny, • zastosowanie programu Van-Basco Karaoke Player do śpiewania popularnych piosenek w wersji karaoke, • rozmowy na temat tolerancji i szacunku wobec odmienności muzyki różnych narodów.	• wykonuje prawidłowo ćwiczenia emisyjne, dykcyjne i oddechowe, rozumie potrzeby stosowania zasad higieny głosu i słuchu, • śpiewa z pamięci <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>, zachowując uroczysty charakter pieśni oraz właściwą postawę w czasie jego wykonania, • zna genezę hymnu państwowego, • śpiewa pieśni patriotyczne, określa ich historyczną rolę, • prawidłowo prowadzi linię melodyczną w kanonie dwu-, trzygłosowym, • śpiewa piosenki i przyśpiewki ludowe, • odczytuje głosy w partyturze wokalne, • wykazuje umiejętność śpiewu w zespole, • szanuje odmienność muzyki różnych narodów.
---	--	---

Gralie na instrumentach		
Treści nauczania	Sposoby osiągalania celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
• nauka i doskonalenie umiejętności gry na instrumentach perkusyjnych melodycznych i niemelodycznych, flecie podłużnym, keyboard, gitara, • granie na instrumentach perkusyjnych ostinato rytmiczne, proste schematy rytmiczne, ilustracje dźwiękowe, • granie wybranych gam majorowych i minorowych,	• analiza rytmiczno-melodyczna zapisu utworu, • pokaz możliwości brzmieniowo-technicznych instrumentów, • wykonywanie ćwiczeń Doskonalaących technikę gry na instrumencie (flet podłużny, dzwonek instrumencie strunowym), • wykonywanie na instrumencie utworu o zróżnicowanym stopniu trudności wykonawczych,	• demonstruje możliwości brzmieniowe i sposób gry na niemelodycznych instrumentów perkusyjnych, dzwonekach, flecie podłużnym, instrumencie strunowym, • wydobywa z instrumentów różnych efekty brzmieniowe i barwy dźwiękowe, • gra ze słuchu oraz zapisu nutowego proste motywy rytmiczne i melodyczne, utwory taneczne, fragmenty utworów instrumentalnych i wokalnych z różnych epok muzycznych,
• granie utworów z różnych epok muzycznych, • granie popularnych melodii i motywów muzycznych, • granie melodii opartych na rytmach tanecznych, • granie wstępów i zakończeń do piosenek, • granie akompaniamentów rytmicznych i melodycznych do pieśni i piosenek.	• omówienie składu instrumentalnego różnych zespołów muzycznych np. kapela ludowa, zespół kameralny, big – band, zespół rockowy, • słuchanie nagrań utworów instrumentalnych na różne instrumenty solowe i zespoły wykonawcze, • organizowanie uczniowskich przeglądów i koncertów muzycznych*, • nagrywanie na różne nośniki dźwięku utworów w wykonaniu uczniów*.	• odtwarza na instrumencie wybrane rytmy tańców narodowych i towarzyskich, • stosuje w czasie gry właściwe tempo, dynamikę i artykulację zgodnie z zapisem muzycznym, • wykonuje poprawnie partię instrumentalną z partytury muzycznej, • wykazuje umiejętność współpracy w zespole, dba o jak najlepszy wyraz artystyczny prezentowanych utworów.

Taniec i ruch przy muzyce

Treści nauczania	Sposoby osiągalania celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
• zabawy i ćwiczenia ruchowe, • odtwarzanie ruchem i gestodźwiękami prostych rytmów i schematów rytmicznych, • wyrażanie muzyki za pomocą ruchu, • realizacja ruchowa prostych form muzycznych, np. kanonu, • wykonywanie tańców ludowych i regionalnych, • inscenizowanie ruchem obrzędów ludowych*, • wykonywanie w parze podstawowych kroków i figur tańców naro-	• analiza ruchowej struktury tańca: krok taneczny, ruch taneczny, figura taneczna, temat taneczny, • określanie kierunków i linii tańca, • wykonywanie ćwiczeń koordynujących ruch z muzyką, • wykonywanie ćwiczeń uwrażliwiających na muzykę i jej elementy (rytm, akcent, tempo, dynamika), oraz rozwijające orientację w przestrzeni, • wyrażanie ruchem muzyki, • odtwarzanie ruchem układów choreograficznych do piosenek i tań-	• odtwarza ruchem i gestodźwiękami proste rytmy i schematy rytmiczne, • realizuje ruchem formę AB, ABA, kanonu, ronda, wariacji, • wykonuje w parze krok podstawowy i wybrane figury tańców narodowych: poloneza, kujawiaka, krakowiaka, • koordynuje ruch z muzyką, • dostrzega wzajemne zależności elementów muzycznych i ruchowych, • wykonuje w parze krok podsta-

dowych: polonez, kujawiak, krakowiak oraz tańczenie w zespole układu choreograficznego do w/w tańców, • tańczenie w parze podstawowych kroków i figur wybranych tańców towarzyskich, np. walc, samba, cha-cha, salsa*, • tańczenie układów choreograficznych do piosenek.	ców, • oglądanie pokazów tanecznych na żywo i nagranych na płycie DVD, • stwarzanie możliwości prezentacji tanecznych uczniów w szkole i środowisku.	wowy i wybrane figury taneczne tańców narodowych: poloneza, kujawiak, krakowiaka, • wykonuje w zespole wybrany taniec ludowy (regionalny), • wykazuje znajomość tańców swojego regionu, • wykonuje w parze krok podstawowy tańców towarzyskich, np. walc, cha-cha, samba*, • wykazuje w tańcu orientację czasowo-przestrzenną, • inscenizuje ruchem wybrane obrzędy ludowe, • dba o wyraz artystyczny tańca.
---	--	--

Sluchanie muzyki

Treści nauczania	Sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
• słuchanie utworów z literatury muzycznej reprezentatywnych dla różnych epok kierunków i stylów wybitnych kompozytorów polskich i obcych, • słuchanie utworów o różnej fakturze głosowej, • słuchanie utworów na różne zespoły wykonawcze: zespół kameralny, orkiestra, big-band i zespół folkowy, • słuchanie utworów wokalnie-instrumentalnych np. pieśni, fragmentów oper, operetek, musicali, • określanie brzmienia głosów ludzkich: sopran, alt, tenor, bas, • słuchanie utworów w formie AB, ABA, ABA1, ronda i wariacji, określanie ich budowy formalnej, • słuchanie utworów na różne instrumenty , rozpoznawanie ich brzmienia, • słuchanie muzyki ludowej i stylizowanej • słuchanie polskich pieśni artystycznych i patriotycznych, • słuchanie utworów muzycznych	• dyskusja na temat kultury wysokiej i kultury masowej, • formułowanie wypowiedzi na temat wysłuchanych kompozycji muzycznych, • wskazywanie na szacunek i tolerancję wobec odmienności obcych kultur, • słuchanie utworów wykonywanych „na żywo” w czasie szkolnych koncertów muzycznych i koncertów filharmonicznych, • słuchanie utworów ze zwróceniem uwagi na technikę instrumentalną i wykonawczą, odkrywanie możliwości brzmieniowych instrumentów, • omówienie rysu historycznego i charakterystycznych cech epoki muzycznej, z której pochodzi słuchany utwór, • omawianie słuchanych utworów pod względem faktury głosowej, zespołu wykonawczego, • analizowanie budowy formalnej utworu, • przygotowanie przez uczniów li-	• rozpoznaje utwory jedno- i wielogłosowe, • podaje tytuły utworów wysłuchanych na lekcji oraz nazwiska ich kompozytorów, • opisuje słowami cechy i charakter słuchanych utworów, • rozróżnia w utworach barwę instrumentów muzycznych, nazywa instrumenty solowe, • rozróżnia w słuchanych utworach rodzaje aparatu wykonawczego: soliści, orkiestra symfoniczna, różne typy chórów, big-band i zespół folkowy, • rozróżnia w słuchanych utworach głosy ludzkie: sopran, alt, tenor, bas w charakterystycznych brzmieniach (skalach), • zwraca uwagę na kunszt i artyzm wykonawczy pieśni artystycznych, • rozpoznaje popularne arie, duety i charakterystyczne motywy muzyczne wybranych oper, operetek, musicali, • wyraża swoją opinię na temat

na
opartych rytmach polskich
tańców narodowych i tańców to-
warzyskich innych narodów,
• słuchanie utworów o charakterze
ilustracyjno-programowym,
• słuchanie muzyki filmowej i ada-
ptowanej do filmu,
• słuchanie utworów z gatunku
muzyki jazzowej i rozrywkowej.

sty ulubionych utworów z muzyki
poważnej i rozrywkowej,
• prezentacja urządzeń służących
do odtwarzania muzyki, np. gra-
mofon, magnetofon, odtwarzacz
CD, odtwarzacz MP3,
• odtwarzanie muzyki z różnych urzą-
dzeń technicznych,
• organizacja szkolnego klubu me-
lomana,
• przeprowadzenie quizów, konkur-
sów muzycznych utrwalających
znajomość tytułów dzieł i nazwisk
kompozytorów.

wartości artystycznej wysłucha-
nego utworu, werbalizuje emocje
i odczucia,
• interpretuje różnymi środkami wy-
razu artystycznego treść pozamu-
zyczną utworów programowych,
• układa teksty, program literacki
do wysłuchanej muzyki*,
• słucha muzyki ludowej różnych
re-
gionów w wykonaniu kapel ludo-
wych, wokalnych zespołów folklo-
rystycznych, zespołów folkowych,
• dostrzega w utworach wartość
artystyczną i kulturową,
• rozpoznaje w utworach rytmy róż-
nych tańców,
• wymienia nazwiska polskich i za-
granicznych wykonawców muzy-
ki rozrywkowej.

Twórczość muzyczna i ruchowa		
Treści nauczania	Sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
• improwizacje wokalne • improwizacje instrumentalne • improwizacje ruchowe do muzyki • improwizacje i eksperymenty z uży- ciem muzycznych programów kom- puterowych*.	• improwizowanie głosem melodii do tekstów wierszy, • tworzenie głosem i na instrumen- tach, pod kierunkiem nauczycie- la bądź samodzielnie różnorod- nych wypowiedzi muzycznych według ustalonych zasad, np. muzycznych pytań i odpowiedzi, wstępu i zakończenia do wybra- nej piosenki, • tworzenie prostego dwugłosu (burdon, ostinato, głos towarzy- szący górny lub dolny),	• tworzy na instrumentach różne sy- gnały dźwiękowe, efekty dźwięko- naśladowcze, • tworzy proste struktury (schema- ty) rytmiczne, ostinato, rytmy uzu- pełniające i kontrastowe, • tworzy ilustracje dźwiękowe do scen sytuacyjnych, tekstów lite- rackich, obrazów, • układa własną melodię do frag- mentu wiersza, • tworzy prosty dwugłos, głosowe ilustracje dźwiękowe,
	• układanie na instrumentach ilu- stracji muzycznych do tekstów literackich, obrazów, scen sytu- acyjnych, • tworzenie głosem i na instru- mentach różnorodnych efektów brzmieniowych, • układanie na instrumentach akompaniamentów do piosenek, • swobodne improwizacje ruch- owe do wybranej muzyki, • tworzenie ruchu scenicznego do piosenek, • przedstawianie scenek tema-	• tworzy improwizacje rytmiczno – melodyczne według wskazanych zasad, • tworzy na instrumentach swobod- ne akompaniamenty do piosenek, • układa kompozycje rytmiczne w formie AB, ABA, ABA1, ronda i wariacji, • wyraża ruchem swoje emocje, • improwizuje ruch do wybranych utworów muzycznych, np. <i>Słoń</i> (C. Saint-Saëns), <i>Marsz z baletu</i> <i>Dziadek do orzechów</i> (P. Czaj- kowski), <i>Taniec labędzi</i> z baletu

	tycznych z zastosowaniem elementów dramy, • tworzenie struktur przestrzennie-ruchowych: miniatury i kompozycje taneczne*, • edytowanie i przetwarzanie materiału dźwiękowego, • tworzenie prezentacji multimedialnych w programie PowerPoint z wybranych zagadnień muzycznych, • tworzenie rytmów i melodii przy pomocy prostych komputerowych programów narzędziowych*, • zapoznanie z programem komputerowym do pisania nut*.	<i>Dziadek do orzechów</i> (P. Czajkowski), <i>Szewc</i> (mel. ludowa), • przedstawia ruchem tematyczne scenki dramowe, np. <i>Wakacje</i>, <i>Klasowa orkiestra</i>, <i>Wizyta w ZOO</i>, <i>Czas</i>, • tworzy układy ruchowe do śpiewanych piosenek, • poznaje muzyczne programy multimedialne, • poznaje nowe techniki nagrywania i odbioru muzyki (płyta kompaktowa, MP3, programy komputerowe*), • analizuje komputerowy obraz dźwięku*.
--	--	---

Zasady muzyki i wiadomości o instrumentach

Treści nauczania	Sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
Znaki notacji muzycznej • Elementy muzyki • Faktura homofoniczna i polifoniczna • Budowa okresowa utworu • Formy muzyczne: budowa okresowa, AB, ABA, ABA1, kanon, rondo, wariacje, pieśń, opera, balet, operetka, musical, koncert, symfonia • Instrumenty perkusyjne	• określanie znaków notacji muzycznej w zapisie utworów, • zapisywanie prostych ugrupowań rytmicznych z zastosowaniem zasad budowy taktu (oznaczenie taktowe, wartości rytmiczne nut i pauz, kreska taktowa), • zapisywanie grupowa wartości rytmicznych w taktach, • zapisywanie na pięciolinii dźwięków gam, trójdźwięków, wzorów melodycznych, krótkich melodii, • odtwarzanie zapisu muzycznego utworów głosem i na instrumentach • śpiewanie piosenek w różnych rodzajach metrum z jednoczesnym taktowaniem,	• odczytuje i stosuje w praktyce: – znaki graficzne wartości rytmicznych nut i pauz (ćwierćnuta, ósemka, półnuta, cała nuta, szesnastka), – zjawiska rytmiczno-metryczne (synkopa, przedtakt), – nieregularny podział wartości rytmicznych (triola), – wartości przedłużane kropką i łukiem, – klucz wiolinowy (basowy), – podstawowe oznaczenia metryczne, – znaki chromatyczne przygodne i przykluczowe, – oznaczenia agogiczne, dynamiczne, artykulacyjne i ich skróty pisowni, • odczytuje nazwy solmizacyjne i literowe dźwięków gamy C-dur oraz ich położenie na pięciolinii, • zapisuje na pięciolinii gamę, trójdźwięk, triadę harmoniczną, kilkutaktową melodię, • wyjaśnia pojęcia muzyczne: metrum, oznaczenie

syjne o określonej i nieokreślonej wysokości dźwięku	• odtwarzanie głosem i na instrumentach prostych rytmów i melodii, • określanie tempa i dynamiki utworach muzycznych, • wykonywanie ćwiczeń na zmiany tempa, dynamiki i artykulacji, • analizowanie budowy okresowej utworów, • śpiewanie piosenek, pieśni, kanonów, • granie utworów o formie AB, ABA, ABA1, ronda, wariacji, • słuchanie utworów o formie AB, ABA, ABA1, kanonów, ronda, wariacji, • przedstawianie budowy formalnej utworów za pomocą znaków graficznych, • słuchanie fragmentów dzieł operowych (uwertura, aria, duet), fragmentów symfonii, koncertów, musicali, baletów, • improwizacje muzyczne i ruchowe oparte na różnych formach utworów, • udział w koncertach filharmonicznych.	taktowe, kreska taktowa, takt, przedtakt, synkopa, triola, • gra i śpiewa zgodnie z umieszczonymi w utworze - oznaczeniami muzycznymi, • odtwarza schemat taktowania na „dwa”, na „trzy” i na „cztery”, • wymienia elementy muzyki: rytm, melodia, harmonia, agogika, dynamika, artykulacja i rozumie ich znaczenie, • zna podstawowe określenia tempa, dynamiki i artykulacji stosowane w muzyce, • wykorzystuje elementy muzyki w śpiewie oraz grze na instrumentach: różne rodzaje melodii, rytmów, agogiki, dynamiki oraz sposoby artykulacji muzycznej (staccato, legato, non legato), • rozróżnia fakturę homofoniczną i polifoniczną, • omawia zasady budowy utworów muzycznych, • rozróżnia formy muzyczne: okres muzyczny, AB, ABA, ABA1, rondo, wariacje, symfonia, koncert, - balet, operetka, musical, • klasyfikuje instrumenty perkusyjne na melodyczne i niemelodyczne, • dokonuje podziału instrumentów strunowych na smyczkowe, szarpane i uderzane oraz wymienia przykłady instrumentów z tych grup, • wymienia instrumenty dęte blaszane i dęte drewniane, • wyjaśnia sposób wydobywania dźwięków z instrumentów perkusyjnych, strunowych i dętych.
--	---	--

Wybrane zagadnienia z zakresu historii muzyki , folkloru ludowego , tańców narodowych i towarzyskich

Tematyka i zakres treści	Sposoby osiągania celów kształcenia i wychowania	Przewidywane osiągnięcia ucznia
Z dawnych dziejów muzyki • ośrodki kultury w średniowieczu • najstarsze zabytki muzyki polskiej Renesansowe tańce i melodie • główne nurty muzyki epoki renesansu • „złoty wiek” muzyki polskiej Barokowe muzyczne brzmienia • główne nurty muzyki baroku • twórczość J. S. Bacha Klasycyzm – epoka doskonałości i rozumu • główne nurty muzyki klasycyzmu • twórczość klasyków wiedeńskich: W. A. Mozarta, L. van Beethovena. Romantyzm – epoka wielkich indywidualności • opera i dramat muzyczny • szkoły narodowe • poemat symfoniczny Wybitni kompozytorzy polskiego romantyzmu • twórczość kompozytorów: F. Chopin, S. Moniuszko, H. Wieniawski Nowatorskie trendy w muzyce polskiej • twórczość K. Szymanowskiego, W. Lutosławskiego, H. M. Góreckiego, K. Pendereckiego, W. Kilara Muzyka rozrywkowa • główne style muzyki rozrywkowej • popularni wykonawcy muzyki rozrywkowej Polska scena muzyczna • Piosenka poetycka • charakterystyka stylu muzycznego • twórczość artystyczna wybitnych pieśniarzy, np.: B. Okudźawa, B. Dylan, L. Cohen Polska muzyka ludowa • twórczość etnograficzna Oskara Kolberga • tradycje i zwyczaje ludowe różnych regionów kraju	• poznawanie dziejów historii muzyki i wybranych stylów muzycznych poprzez prezentację dzieł wybitnych kompozytorów, • słuchanie i omawianie utworów reprezentatywnych kompozytorów polskich i obcych, • poznawanie treści literackiej wybranych dzieł scenicznych, • prowadzenie dyskusji na wybrany temat muzyczny, • przegląd festiwalu muzycznych, • nauka wybranych pieśni artystycznych, • organizowanie konkursów i quizów muzycznych, • poznanie miejsc związanych z muzyką oraz życiem i twórczością kompozytorów polskich (np. Żelazowa Wola, Muzeum K. Szymanowskiego w Zakopanem, Muzeum F. Chopina w Warszawie, Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie, Muzeum Instrumentów Muzycznych w Poznaniu), • wyszukiwanie w różnych źródłach (np.: encyklopedie, książki biograficzne o życiu i twórczości kompozytorów, informatory, albumy, Internet) informacji na temat ważnych wydarzeń z życia i twórczości wybitnych kompozytorów, gatunków i form muzycznych, aktualnego repertuaru filharmonii i teatrów muzycznych, • oglądanie filmów biograficznych o życiu i twórczości wybitnych kompozytorów oraz prezentujących dzieje historii muzyki, • omówienie roli folkloru, jako źródła inspiracji w muzyce artystycznej, • oglądanie fragmentów koncertów wykonawców muzyki rozryw-	• wymienia ośrodki rozwoju kultury w różnych epokach muzycznych, • określa główne nurty muzyczne w wybranych epokach, • wymienia najstarsze zabytki muzyki polskiej: <i>Bogurodzica</i>, <i>Gaude Mater Polonia</i>, <i>Breve regnum</i>, docenia ich znaczenie w rozwoju polskiej kultury, • zna ważne fakty biograficzne i wybitne osiągnięcia kompozytorów: J. S. Bacha, W. A. Mozarta, L. van Beethovena, F. Chopina, S. Moniuszki, W. Lutosławskiego, • porządkuje chronologicznie nazwiska kompozytorów, • przyporządkowuje tytuły utworów wysłuchanych omówionych na lekcji do nazwisk kompozytorów, • przedstawia treść literacką wybranych dzieł scenicznych, • odróżnia w słuchanych utworach różne style muzyki rozrywkowej, np.: pop, rock, reggae, heavy metal, rap, rock and roll, • wymienia nazwiska popularnych wykonawców muzyki rozrywkowej, • charakteryzuje współczesną polską scenę muzyczną, • wymienia główne gatunki muzyki, rozrywkowej i charakteryzuje jej najważniejsze cechy, • wykazuje wiedzę na temat praw autorskich i wydawniczych, • wyjaśnia pojęcie <i>etnografia muzyczna</i>, • omawia twórczość etnograficzną Oskara Kolberga, • wymienia polskie tańce narodowe i charakteryzuje ich najważniejsze cechy, • określa rodowód i charakter poloneza, krakowiaka, mazura, ku-

• tańce i muzyka ludowa - Polskie tańce narodowe • rodowód i charakter poloneza, krakowiaka, mazura, kujawiaka i oberka • podstawowe kroki i figury taneczne - wybranych tańców narodowych: poloneza krakowiaka, oberka - Tańce na różnych kontynentach • rodowód i charakter tańców towarzyskich (samba, cha-cha, walc, rock and roll) • podstawowe kroki i figury taneczne - wybranych tańców towarzyskich	• organizacja szkolnych (klasowych) pokazów tanecznych, • tworzenie kącika regionalnego, - Szkolnej Izby Regionalnej, • przygotowanie prezentacji multimedialnych z wybranych zagadnień muzycznych.	- kujawiaka i oberka, • opisuje tradycje kulturowe własnego regionu i kraju, • omawia charakter tańców towarzyskich poznanych na lekcji, • potrafi wyszukiwać wiadomości o muzyce z różnych źródeł informacji, (w tym z multimedialnych środków przekazu), do pogłębiania i utrwalania własnej wiedzy, • podaje przykłady zastosowania muzyki w mediach, • tworzy prezentacje multimedialne z zakresu wybranych dziedzin muzyki.
--	--	---

V.KRYTERIA OCENY OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW Z PRZEDMIOTU

Przy określaniu poziomu nabytych umiejętności i stopnia opanowania wiadomości przewidzianych w programie nauczania uwzględnia się:

- poziom uzdolnień i indywidualne możliwości ucznia,
- jego wysiłek wkładany w wywiązywanie się z powierzonych zadań,
- stosunek do zajęć,
- aktywność i zaangażowanie w czasie zajęć,
- uzyskany poziom umiejętności w zakresie różnych form aktywności muzycznej i wiadomości z zasad muzyki oraz historii muzyki,
- rozwijanie własnych umiejętności i zainteresowań muzycznych,
- podejmowanie dodatkowych zadań,
- włączanie się w życie artystyczne szkoły i środowiska,
- postawę wobec wytworów sztuki i dóbr kultury.

Podlegające ocenie osiągnięcia edukacyjne uczniów powinny być wskazówką dla nauczyciela do weryfikacji przez niego form i metod pracy.

VI. METODY SPRAWDZANIA OSIĄGNIĘĆ I POSTĘPÓW UCZNIÓW

Elementy oceniane:

1. Umiejętności praktyczne:

śpiew – sprawdzenie stopnia opanowania utworów wokalnych:

śpiewanie piosenek, pieśni, przyspiewek ludowych lub ich fragmentów w zespole klasowym, w małej grupie lub solo,

gra na instrumentach - sprawdzenie stopnia opanowania utworu instrumentalnego:

zagranie utworu lub jego fragmentu na dzwonkach lub flecie podłużnym,

zagranie akompaniamentu rytmicznego na instrumencie perkusyjnym,

zagranie w zespole odpowiedniej partii instrumentalnej utworu,

taniec – sprawdzenie stopnia opanowania kroków i figur tanecznych wybranych tańców narodowych, ludowych, towarzyskich

tańczenie solo,

tańczenie z partnerem,

tańczenie w zespole układu choreograficznego wybranego tańca,

- umiejętność aktywnego słuchania muzyki,
- umiejętność formułowania problemów, wyciągania wniosków i poszukiwania własnych rozwiązań,
- umiejętność współpracy w grupie.

2. Wiedza z zakresu kultury muzycznej:

1. Pisemne testy i krótkie sprawdziany wiadomości uczniów (obejmują zazwyczaj jeden zakres tematyczny).
2. Nauczyciel sprawdza i ocenia wyniki testów i sprawdzianów zgodnie z przyjętymi kryteriami oceny poszczególnych zadań oraz zasadami oceniania prac pisemnych przyjętych w statucie szkoły,
 - muzyczne ćwiczenia, quizy, zagadki,
 - wypowiedzi: na temat słuchanych utworów, twórczości kompozytorów, głównych osiągnięć epoki muzycznej, wybrany temat związany z muzyką,
 - przygotowanie materiałów do lekcji na określony temat.
3. Aktywność na zajęciach - oceniane jest czynne uczestnictwo ucznia podczas zajęć w rozwiązywaniu problemu, zbiorowej dyskusji, itp.
4. Odpowiedź ustna – oceniane są krótsze lub dłuższe ustne wypowiedzi ucznia na pytanie skierowane do niego przez nauczyciela. Oceniając na stopień odpowiedź ustną nauczyciel bierze pod uwagę:
 - zawartość rzeczową, wyrażanie sądów, uzasadnianie, umiejętność formułowania myśli.
5. Stosunek ucznia do przedmiotu.
6. Praca pozalekcyjna, np.: udział w konkursach, występach artystycznych, kołach zainteresowań, pracy na rzecz szkoły i środowiska, itp.

VII. KRYTERIA OCENY OSIĄGNIĘĆ EDUKACYJNYCH UCZNIÓW W SKALI OCEN SZKOLNYCH

Ocenę **celujący** otrzymuje uczeń, który spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą, a także:

- szczególnie interesuje się muzyką, posiada rozszerzone wiadomości z zakresu wiedzy o muzyce oraz umiejętności twórcze z zakresu tworzenia i ekspresji muzycznej,
- ma wzorowo zorganizowany warsztat pracy,
- jest wyróżniająco aktywny na lekcjach,
- samodzielnie i twórczo rozwija indywidualne uzdolnienia artystyczne i zainteresowania muzyczne na zajęciach pozalekcyjnych, np. w zespole wokalnym, zespole instrumentalnym, zespole tanecznym,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami w praktycznych i teoretycznych zadaniach muzycznych,
- proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy
- prezentuje swoje umiejętności muzyczne w szkolnych i środowiskowych uroczystościach, akademiach, imprezach artystycznych,
- reprezentuje szkołę w konkursach muzycznych,
- uczestniczy w życiu kulturalnym poprzez udział w koncertach i spektaklach muzycznych.

Ocenę **bardzo dobry** otrzymuje uczeń, który opanował na wysokim poziomie zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania muzyki, ponadto:

- posługuje się w szerokim zakresie zdobytymi wiadomościami w praktycznych i teoretycznych zadaniach muzycznych
- realizuje pomysły muzyczne rozwijając własne uzdolnienia i zainteresowania muzyczne,
- ma bardzo dobrze zorganizowany warsztat pracy,
- wykazuje dużą aktywność na lekcji,
- starannie wykonuje ćwiczenia praktyczne,
- bardzo dobrze wywiązuje się z powierzonych zadań,
- potrafi bronić swój pogląd i postawę twórczą,
- jest zawsze przygotowany do zajęć.

Ocenę **dobry** otrzymuje uczeń, który opanował zakres wiedzy w stopniu dobrym, a także:

- potrafi wykorzystać zdobyte wiadomości i umiejętności w ćwiczeniach i zadaniach muzycznych,
- stara się wywiązywać ze swoich obowiązków,
- ma dobrze zorganizowany warsztat pracy,
- samodzielnie rozwiązuje typowe zadania praktyczne i teoretyczne,
- zazwyczaj pracuje systematycznie i efektywnie (indywidualnie i w zespole),
- poprawnie formułuje wnioski,
- dobrze wywiązuje się z powierzonych zadań,
- bierze czynny udział w zajęciach lekcyjnych.

Ocenę **dostateczny** otrzymuje uczeń, który częściowo opanował zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania muzyki oraz:

- wykonuje typowe ćwiczenia i zadania muzyczne o średnim stopniu trudności, często z pomocą nauczyciela,
- nie zawsze pracuje systematycznie,
- rzadko uczestniczy w dyskusjach i pracach zespołowo-grupowych,
- przejawia niezdecydowanie i powściągliwość w działaniach muzycznych,
- ma słabo zorganizowany warsztat pracy.

Ocenę **dopuszczający** otrzymuje uczeń, który na poziomie elementarnym opanował zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania muzyki, a także:

– z pomocą nauczyciela realizuje ćwiczenia i zadania muzyczne o łatwym stopniu trudności, nie potrafi samodzielnie wykonać działań w poszczególnych formach aktywności,

- nie pracuje systematycznie,
- niestarannie wykonuje ćwiczenia,
- niechętnie podejmuje działania muzyczne,
- biernie uczestniczy w zajęciach.
- trudno organizuje swój warsztat pracy
- nie wywiązuje się z obowiązków i powierzonych zadań.

Ocenę **niedostateczny** otrzymuje uczeń, który nie opanował minimum wiadomości określonych programem nauczania oraz:

- nie przejawia zainteresowania przedmiotem oraz żadnej aktywności muzycznej,
- wyraża lekceważący stosunek do przedmiotu,
- nie opanował żadnych umiejętności muzycznych,
- jest nieprzygotowany do lekcji,
- nie wykazuje żadnej chęci poprawy oceny,
- wykazuje całkowitą niechęć do przedmiotu oraz pracy.

Ocena niedostateczna nie jest wynikiem braku możliwości i uzdolnień muzycznych ucznia, ale wynika z jego całkowitej niechęci do realizacji zadań edukacyjnych i lekceważącego stosunku do przedmiotu.